

DELAJSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru, Ruška cesta, poštni predal 22. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22. Ljubljana VII, Zadrugi dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust. Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 74.

Sreda 10. septembra 1930.

Leto V.

Še enkrat doslednost.

Definicijo besede »doslednost« je izprožil »Kmeti isti«, ki v svoji številki z dne 3. septembra t. l. svojo definicijo še izpopolnjuje, toda ne prav srečno. Pravi, da marsikdo ne pove svojega izpremenjenega prepričanja, ker se boji očitka, da je nedosleden. Taka doslednost bi bila napačna in strah pred takim očitkom je nepotreben.

Popolnoma pravilno trdi imenovani list, da je doslednost krvavo potrebna tam, kjer gre za temeljne in neovrgljive resnice in dejstva. Takoj nato pa list to pravilno trditev argumentira tako-le:

»Ena takih temeljnih resnic pa je ta, ki jo mi že dolgo, dolgo dolgo naglašamo, da je namreč kmet temelj vse človeške družbe in vsakega naroda in vsake države. To načelo je osnovna resnica.«

itd. za vse sloje in povesod.

Navedena trditev je precej smela in napačna ter se ne more smatrati za temeljno resnico. Prvotno se človeštvo ni hranilo z agrarnimi pridelki, marveč le s sadovi narave, pozneje z ribolovom, z lovom na divjačino. Agrikultura se je razvila pozneje in je v današnjem razvoju važen faktor v prehrani človeštva. Toda agrikultura se že danes vrši deloma v obliki industrije. Razentega pa z naglim korakom napreduje kemična znanost, ki utegne povzročiti tudi v načinu prehranjevanja pravo revolucijo, po kateri postane današnja agrikultura posttrantska panoga prehranjevalne industrije. V najstarejši dobi torej ni bilo kmetijstva in v bodočnosti prevzame v človeški družbi kmetijstvo nedvomno povsem drugačno vlogo, zato ne more biti temeljna in neovrgljiva resnica.

Tu smo hoteli konstatirati, ne da bi omalovaževali današnje kmetijstvo in njega vlogo v družbi.

Absolutne resnice za človeško pojmovanje sploh ni v razvoju, tem manj more absolutno resnična biti trditev, da je temelj družbe posamezni stan. Danes potrebuje kmet sol, orodje, stroje; izdelovalec teh predmetov potrebuje sadove agrikulture. Iz tega sledi, da je današnja družba med seboj odvisna in da je le delo tista vez, ki je skupna celi človeški družbi, ne protekcija stanov ali njih privilegijev, kar bi pomenilo temelj krivice. Skupno delo za celoto je tudi danes edini temelj družbi, na katerem se mora graditi bodočnost človeške družbe.

Interes moramo torej imeti na tem, da cela družba vrši svojo dolžnost v tem pravcu in da tudi enako, to je, pravično uživa sadove dela. Le tako načelo, ki si ga je v teku razvoja človek že precej ustvaril, more biti moralni temelj in neovrgljivo dejstvo.

Mnenje, ki ga zastopa navedeni list, je omenjeno na današnje stanje razvoja, upošteva predsodke in privilegije trenutno važnega stanu in zaradi tega ne more biti neovrgljiva resnica in niti ne teza za daljšo bodočnost.

Delavstvo se ne more strinjati z moralo, ki jo uči zgorej imenovani list, ker stoji na stališču, da je v družbi odpraviti privilegije in izkoristiti, to je, vsak član človeške družbe mora delati za skupnost človeštva in vsak mora imeti enako in zasigurano pravico do življenja.

To načelo in doslednost v njem je neovrgljiv temelj — v razvoju člo-

Politične smernice današnje vlade.

Predsednik ministrskega sveta poudaril v svojem govoru namen sedanjene vlade.

Predsednik ministrskega sveta, general Peter Živković, je priredil v petek zvečer banket za ministre, bane in v Beogradu zbrane banske svetnike. Banket se je vršil na vrtu in je bilo navzočih okoli 600 različnih predstavnikov.

Na tem banketu je predsednik ministrskega sveta govoril in v svojem govoru poudaril namen sedanjene vlade. Pozdravil je predvsem kralja, omenjal ime Jugoslavija, razdelitev države na banovine. Rekel je, sklepi vlade z dne 4. julija t. l. se morajo izvršiti. Direktive vlade so v teh sklepih, ki jih morajo zlasti ožji sodelavci podpreti. Nato pojasni general Živković svoje namere v bistvu tako-le:

Državno edinstvo so onemogočale prejšnje stranke, ki so slonele na verski in plemenski ločitvi našega naroda. Zato je bila združitev teh strank prvobiten čin sedanje vlade, ki je bila postavljena z modrimi sklepi dne 6. januarja 1929. Zato je tudi v sklepu ministrskega sveta z dne 4. julija rečeno, da so bивše stranke razpuščene in da jih ni mogoče več obnoviti. Najvišji interes države, njene konsolidacije in njenega napredka nam nalaga, da nadaljujemo z ustvarjanjem jugoslovanske narodne zvestosti. Zato je potrebno, da odložimo vse ostanke prejšnjega stanja in da omogočimo obnovo starih strank.

Napredek, ki smo ga ustvarili po 6. januarju 1929, je razviden na vseh straneh našega narodnega in državnega življenja. Na mesto nesporazumov in razedinjenosti je stopil duh bratske slege, vzajemnosti, medsebojnega razumevanja in ljubezni. Kraljevska vlada bo vztrajala pri svojem delu, gradeč nove državne temelje na načelih enakosti in ravnopravnosti vseh državljanov. Navdušenje in pravilno razumevanje, s katerim je ves naš narod sprejel velika načela kraljevskega manifesta z dne 6. januarja, nas utrja v veri, da se bodo vsi poštene in patriotični elementi brez ozira na prejšnje ločitve zbrali k pozitivnemu delu in k aktivnemu sodelovanju, da z ustvarjanjem delom čimprej uresničijo naše popolno narodno edinstvo.

Velika zapreka za nadaljnji razvoj našega narodnega življenja so bile brez dvoma naše politične stranke, nastale v prejšnjih razmerah. To

velja zlasti za stranke z izrazitim verskim in plemskim obeležjem. V prošlosti so imele nalogo, da branijo naša narodna svojstva, naš jezik, naša narodna čustva. Sedaj v naši novi državi te naloge niso več potrebne. Pred kom naj se branijo Srbi, Hrvati in Slovenci? Zakaj naj se politično ločijo naši pravoslavni, katoličani, muslimani itd. Naša država goji napram vsem veram spoštovanje in se zaveda velike moralne in verske misije cerkvenih organizacij. Pa tudi za stranke, ki formalno niso bile verske ali plemenske, velja, da so bile ostanek preteklosti, da niso več odgovarjale novim razmeram in se niso prilagodile potrebam jugoslovanske nacionalne države. Desetletno izkušstvo je pokazalo, da je bila taka prilagoditev od strani naših bivših strank nemogoča. Naše stranke niso mogle zatajiti svojega zgodovinskega in pokrajinskega porenja.

Kdor zna pravilno soditi, uvidi, da je bil po 6. januarju nestanek vseh teh strank prva in nujna potreba za razvoj pravega in zdravega narodnega življenja in za ukrepitev jugoslovanske nacionalne države.

S svojim govorom je predsednik vlade označil politiko današnjega režima. Nasproten je predsednik vlade verskim, plemenskim in separatistično narodnostnim političnim strankam, ker, kakor pravi, take stranke rušijo edinstvenost države.

Za delavstvo ima sicer ta izjava v marsičem pomen, vendar ne glede stališča k vprašanju edinstvenosti države, ki ga je delavstvo ugotovilo že v letih 1920 in 1921.

Ne omenja pa predsednik vlade v svojem govoru, da bi gospodarske in socialno-politične grupacije političnega življenja ne bile utemeljene, ker ve, da sloni tudi državno življenje na dveh svetovnih nazorih: onih, ki zahtevajo zase predprave in onih, ki zahtevajo zase socialno in politično enakopravnost.

Posebej poudarja predsednik vlade, da bo vlada gradila nove državne temelje na načelih enakopravnosti in ravnopravnosti vseh državljanov.

To so moške besede, ki se naj izvrše po smislu demokratičnih načel današnje kulture v naprednejših državah.

Kdo je odgovoren za izgrede v Budimpešti?

Socialna politika in podpore veleposestnikom.

Madžarski magnati in vladni krogi so obdolžili socialno demokracijo kot povzročiteljico izgredov v Budimpešti. Socialna demokracija je to odgovornost najenergičneje zavrnila.

Pa tudi inozemski listi naglašajo, da je pravi krivec izgredov madžarska vlada, ki ni ničesar ukrenila, dasi ima po industrijskih krajih nad 250 tisoč nezaposlenih in se naslanja samo na vojaško silo.

Madžarska vlada se izgovarja, da nima denarja za socialno-politične namene. Toda vlada ima denar, da je

veške družbe. Neumna je pa fraza »kmet vse redi«, ker pomeni naduto baharijo in ni resnična. Pravilno je le »vsi vse redimo z delom«. Delo je resnica in gonilna sila.

bogato plačala veleposestnikom podpore, nima pa denarja za privatna podjetja v obliki ugodnih posojil. Vedno pa ima dovolj denarja za »vi-teški« zbor in za ilegalne organizacije.

Jasno je tudi, da mora delavstvo biti nezadovoljno z režimom, ki kali mir v Evropi s svojimi imperialističnimi težnjami, z intrigami za revizijo mirovnihih pogodb in v korist Habsburžanov. Magnati, veleposestniki ne vidijo in ne čutijo bede naroda.

Novi predsednik reparacijske banke. Predsednik reparacijske banke Young je odstopil in je bil na njega mesto izvoljen Evgen Mayer.

Nemški ministri se kregajo.

Nastopanje nemškega državnega ministra Treviranusa je povzročilo v inozemstvu precej razburjenja. Treviranus je namreč govoril o razmerah do Poljske, Francije in o reviziji mirovnihih pogodb, kar je najbolj občutljiva točka političnih debat. Iz tega razloga je zunanji minister dr. Curtius na vladni seji odločno zavrnil svojega tovariša ter mu povedal, da za zunanjo politiko odgovarja on, ne pa Treviranus.

Dr. Curtius se je sicer nahajal na počitnicah, vendar so se pa politični krogi čudili, da je na provokacije konservativnega ministra zunanji minister toliko časa molčal. Običaj je namreč, da ministri brez prejšnjega sporazuma z zunanjim ministrom ne dajo nobenih zunanje-političnih izjav javno. Ta običaj je minister Treviranus na prav nesrečen način kršil nekaj mesecev in s tem vzbujal sum, da imajo njegove izjave važnejši pomen. Proti raznim izvajanjem Treviranusa je pa že nastopil v znanem trierskem govoru državni kancler Brüning s tem, da je poudaril, da je za zunanjo politiko odgovoren le šef zunanjega ministrstva. Kancler sicer ni imenoval svojega ožjega prijatelja, vendar pa je bilo jasno, da s svojim govorom dementira Treviranusa.

Nastopanje neizkušenih nemških meščanskih politikov nosi torej še vedno znake Viljemovega rožljanja s sabljo.

V Rumuniji ne bo diktature.

Kralj Karl pravi tako.

Posebni poročevalec angleškega lista »Daily Herald« je vprašal kralja Karla, kaj je z govoricami, da se uvede v Rumuniji diktatura. Kralj je izjavil, da je pristaš demokracije, ne pa diktature.

Socialnodemokratični kongres na Madžarskem brez politike.

Bethlen je moder mož.

Madžarska socialna demokratična stranka je sklicala za nedeljo in naslednje dni svoj strankin kongres. Policija je kongres sicer dovolila, prepovedala je pa obravnavanje političnih vprašanj na kongresu. Na kongresu so tudi policijski detektiv.

Kongres se sme torej pečati samo s strankinimi zadevami in z gospodarskimi vprašanji. Naznanjeni veliki ljudski shod v Budimpešti ni bil dovoljen.

Taka je madžarska velikodušna svoboda in demokracija. Molči, ko ti odrobljam glavo!

Budimpeštanska policija na delu.

Budimpeštanska policija je z ozirom na obljubljene komunistične demonstracije dne 6. t. m. aretirala več sto komunistov in drugih oseb, ki so na policiji v črnih listah ali občujejo v krogih znanih komunistov. Policija pravi, da je s tem preprečila izvršitev moskovskega naloga.

Riziko dela. V Katovicah na Češkem je na Hildebrandovem šahtu zasulo 6 rudarev. Katastrofo pripisujejo nekemu oddaljenemu zemeljskemu potresu, ki je povzročil, da se je vdramela množina kamenja.

Trije Slovenci in en Hrvat v Trstu na smrt obsojeni in ustreljeni.

Konec procesa zoper slovanske protifašiste. — Triumf fašistične pravice.

V petek zvečer je fašistično sodišče v Trstu v imenu njegovega veličanstva italijanskega kralja Viktorja Emanuela III. izreklo smrtno obsodbo zoper Slovence Ferdinanda Bidovca, Franceta Marušiča in Alojzija Valenčiča in zoper Hrvata Zvonimira Miloša. Dvanajst drugih obtožencev pa je obsodilo na ječo skupaj 147 let. Vojaški komandant v Trstu je odklonil prošnjo za pomilostitev.

V soboto pred dnem, ko so zvezde umirale na jasnem nebu, so jih prepeljali k strelišču pri Bazovici. In ko je mlado jutranje solnce vzhajalo, so jih ustrelili. Solnce je pa plulo čez Trst, čez Jadransko morje, čez Italijo in potem čez celo zemeljsko oblo in je s seboj neslo žalostno novico, da so danes jutraj umrli štirje mladi ljudje.

V hrbet so jih vstrelili. Fašisti so jim še ob smrtni uri hoteli izkazati svoje zaničevanje.

Obsodba tržaškega fašističnega tribunala.

Obsojeni so bili:

Alojzij Španger na 30 let ječe.

Vladimir Štoka na 20 let.

Nikolaj Kosmač na 25 let.

Karl Rupl in Lovrenc Čač, vsaki na 15 let.

Ivan Obod in Andrej Manfred, vsak na 10 let.

Slavko Bevka, Miroslav Pertot, Marija Zahar in Josip Kosmač, vsak na 5 let.

Zofija Korže-Frančeškinova na 2 leti in 6 mesecev.

Vse obenem na solidarno povračilo sodnih stroškov in vsakega na tri leta posebne nadzorstva zaradi javne varnosti.

Leopolda Širca in Cirila Kosmača oprošča, ker jima krivda ni bila dokazana, in odreja, da se takoj izpustita iz ječe, če nista zaprta iz kakšnega drugega vzroka.

Alojzija Valenčiča, Franja Marušiča, Zvonimirja Miloša in Ferdinanda Bidovca obsoja na kazneni smrti, ki se mora izvršiti na ta način, da se ustrelijo v hrbet.

Špangerja, Štoka, Nikolaja Kosmača, Rupla, Čača, Obada in Manfreda obsoja s stalno prepovedjo nameščenja pri javnih in drugih uradih, Korže-Frančeškinovo z časno prepovedjo za dobo njenega zapora.

Posebno sodišče odreja zaplenitev sekvestriranega orožja in ostalih predmetov. Odreja, da se po en izvod te obsodbe afišira v vseh občinah kraljevine.

Moji spomini na Ivana Cankarja.

Cankarjevo predavanje v Trstu.

Povodom odkritja spomenika Ivanu Cankarju, pri katerem so prisostvovali ljudje, ki niso imeli za živega Cankarja toliko simpatij kot pa so jih sedaj izkazovali njegovemu spomeniku, sem se nehote spomnil na Cankarjevo predavanje v Trstu. Prvič sem videl Cankarja povodom njegovega predavanja v tržaškem Delavskem domu, v Via Boschetto. Bilo je to l. 1907 ali l. 1908. Na celotno vsebino predavanja se več točno ne spominjam, pač pa se spominjam, kako sarkastično je pokojni Cankar tistikrat obdelal tržaške frakarje iz »Narodnega doma«, ki so bil nanj zelo hudi radi tega, zlasti pa še zato, ker se ni njihovega vabilu odzval ter šel po predavanju v Narodni dom, ampak v neko priprosto gostilno, kjer je bil v sredi slovenskih socialističnih voditeljev in delavcev zelo dobro razpoložen. Med tem pa je v Narodnem domu vladala silna nervoznost, ki je prišla do izraza v naslednji številki »Eдинosti«. Na omenjenem predavanju je Cankar navajal en primer iz kmečkih puntov in naglašal, kako silno so bili tedaj kmetje nespametni. Nek graščak je namreč posebno hudo postopal s svojimi podložniki,

ki so sicer bili do skrajnosti potrpežljivi, vendar pa je tudi njihove potrpežljivosti bilo enkrat konec in sklenili so se nad tiranom maščevati. Neke noči so namreč sočasno zažgali grad na štirih straneh. Graščaka, ki je skušal pobegniti, so razjarjeni kmetje vrgli v ogenj. Kmetje so bili osvobodjeni. Toda kaj sedaj? Niso si znali pomagati in vsem je rojila po glavi samo ena misel, namreč, da brez graščaka ne morejo biti. In prvo, kar so storili, je bilo, da so si izvolili novega graščaka! Navzoči delavci so predavatelju frenetično ploskali.

Pozneje je Ivan Cankar v Trstu še večkrat predaval, toda vedno le v Delavskem domu, kamor pa je pri takih prilikah prišlo vedno tudi nekoliko »narodnjakov«, čeprav so bili hudo jezni na Cankarja, ki ni in ni hotel biti njihov. Tem večje simpatije pa je pokojnik užival pri delavcih, med katerimi se je počutil najbolj srečnega.

A. B.

All si že član »Cankarjeve družbe«? Poskrbi, da bodo tudi Tvoji prijatelji postali naročniki. Za 20 Din dobite štiri lepe knjige.

Zopet redukcija delavcev v tovarni za dušik v Rušah.

Silno razburjenje delavcev, 30 novih odpovedi.

Kakor smo že v predzadnji številki našega lista poročali, je bilo dne 26. avgusta v ruški tovarni za dušik odpuščenih iz službe 77 delavcev, med katerimi se nahaja tudi glavni obratni zaupnik Strnad. Odpovedni rok teh delavcev poteče z današnjim dnem. Minuli četrtek pa je dobilo že zopet 30 delavcev odpoved službe.

Skupno je torej sedaj že 107 delavcev odpuščenih, med katerimi je nad polovico družinskih očetov.

Ker vlada sedaj povsod velika brezposelnost, ki je zlasti v mari-borskem okrožju občutna, se je delavstva v Rušah polastilo silno razburjenje. Kako da je baš v tej vrsti industrije nastopila tako nenadoma kriza, je nerazumljivo, to tembolj, ker nimajo proizvodi Ruške tovarne daleč preko mej nobene konkurence. Zato bi bilo potrebno, da se merodajne oblasti za to zadevo čimprej zavzamejo.

— — —

Doma in po svetu.

Evharistični kongres in »Pravica«. Zadnja »Pravica« se hujuje nad »Delavsko Politiko«, ker smo priobčili članek o evharističnem kongresu v Zagrebu. Vsak objektivni bralec mora priznati, da je bil članek pisan stvarno in resno. V njem smo pač zavračali po našem mnenju napačen nazor klerikalcev, da je papež kralj nad vsemi kralji in da se ima država podrejevati cerkvi. Mi smo pač za ločitev cerkve od države. Ne moremo za to, če je »Pravica« drugega mnenja. Vendar si dovoljujemo pripomniti, da se je celo rajni Krek enkrat v drž. zboru, ko je imel svetel trenutek, izrekel za ločitev cerkve od države. Na Krekova mnenja pa vendar »Pravica« veliko da! V ostalem pa v članku gotovo nismo žalili verskih čustev tistih iskrenih vernikov, ki so prišli v Zagreb s čistim srcem, da bi častili evharistijo. Niti nismo prirediteljem evharističnega kongresa očitali Gorenjcev, ki so paradržali s klobuki na »aufbiks« in z razpetimi rdečimi marami na procesiji. Tudi nismo omenjali tistega veličastnega umetnega ognja, kakor ga zabaveželjni Zagrebčani niso videli že 40 let. Čisto po krivici se hujuje »Pravica« nad nami in nas prišteva k puhlim liberalcem, grdim materijalistom in framasonskim hlapcem. Tudi nam očita, da obrekujemo papeža, da se je zvezal s fašizmom. Vprašamo samo: Ali je »Pravica« pozabila, da je papež Pij IX. lansko leto imenoval Mussolinija, da je »od božje previdnosti blagoslovljen mož«. Ali je pozabila, kako je lansko leto pri znanih »plebiscitarnih« volitvah cela italijanska katoliška akcija z italijanskimi kardinali, nadškofi, škofi in z vso duhovščino na shodih in tudi v cerkvenih listih agitirala za fašistično listo. Ali je pozabila, kako se je Slovenec lansko leto po sklenitvi lateranske kravje kupčije navduševal za Mussolinija? Ali je »Pravica« pozabila tudi to, kako je ona

sama v tistem času občudovala fašistično korporativno državo in pisala o zatonu demokracije. Pričakujemo, da bo »Pravica« preklicala, da smo obrekovali papeža zaradi zveze s fašizmom.

Jugoslavanski vojaški polki so dobili nove zastave ali prapore. V soboto, dne 6. t. m., to je na rojstni dan prestolonaslednika Petra, so dobili polki nove prapore, ki naj značijo enotnost jugoslovanske vojske. Ob tej priliki je bilo odlikovanih več generalov in nekaj jih je napredovalo. Slavnost, ki se je vršila v Beogradu, je bila vojaška manifestacija. Slavnosti se je udeležilo okoli sto generalov in blizu 6000 oficirjev. Nagovor na vojsko je imel tudi kralj.

Nova tobačna tovarna. Pri Nišu v Južni Srbiji ustanove novo tobačno tovarno.

Grška vlada proti propagandi Vatikana. V Grčiji so rimo-katoliški in grško-pravoslavni verniki. Duhovniki se razlikujejo tudi po obleki. Grška vlada je pa sedaj prepovedala katoliškim duhovnikom nositi enako obleko, kakor jo nosijo grški. Katoliški duhovniki so nosili obleko grških duhovnikov, da bi imeli večji vpliv med narodom. Te metode pridobivanja naroda se grška vlada boji in bo vsakega katoliškega duhovnika izgnala, če bi nosil grško duhovniško obleko.

Radi otrok streljajo Heimwehrovci v delavce. Del avstrijske armade je ob navzočnosti vojnega ministra Vaugoina, prisostvovalo odkritju spomenika padlim vojakom v Köflachu. Kajpada so se manifestacije udeležili tudi Heimwehrovci, ki ne smejo pri nobenem patrijotičnem hecu manjkati, in so skupno z vojaštvom pred ministrom defilirali. Ko so se popoldne vračali Heimwehrovci precej pijani z veselice mimo tamošnje tovarne stekla, so na njihove »Heil« klice odgovarjali otroci s »Freundschaft«. To je junake tako razljutilo, da so začeli

Tone Maček:

22

Ženin iz Amerike.

Nandetu je šinila dobra misel v glavo. Vstal je in se poslovil. Ko je bil že pri vratih, je že zaklicala za njim:

»Pa ne pozabi. Prinesi ga meni, ne smeš nobenemu drugemu dati.«

»Le brez skrbi bodi. Danes je že prepozno, se že mrači, jutri pa grem, zgodaj.«

»Torej jutri!« Bila je videti zopet vesela.

Zunaj je Zagajko naprosil, da mu pokazala eno izmed Tonetovih pisem, ki jih je pisal iz Amerike. Ogle dal si je dobro pisavo in prekopiral podpis. Eno kuverto je pa vzel s seboj. Doma je sedel in napisal Tilki v imenu Toneta pismo, polno ljubezni in lepih upov. Bilo je prvič, da je njej tako pisal. Zdelo se mu je, da piše nekemu na »oni svet«. Skušal je pozabiti na Tilko, ki jo je ravno kar videl, in si je predstavljal ono, ki je bila nekdanji cilj njegovih hrepenenj. Pisal ji je, da ga zaenkrat še ne puste iz Amerike, naj počaka še nekaj tednov, največ še par mesecev, ker ga v tovarni silno potrebujejo ni so mu obljubili še enkrat toliko plače, če ostane, da bi bilo škoda, izpustiti

to lepo priliko. Pisal je, da vedno misli nanjo in komaj čaka, da bi jo zopet videl. Naj torej še malo potrpi, da bo potem svidenje tembolj veselo. Da jo pozdravlja čez visoke gore in široko morje itd.

Skrbno je ponaredil Tonetov podpis in je pismo vtaknil v ameriško kuverto, ki jo je vzel pri Zagajevih ter jo zalepil, tako da bi tudi človek z zdravo pametjo ne mogel zlepa prevare odkriti.

Drugo jutro je nesel pismo Tilki.

»Pa si imela prav. Pismo je res ležalo na pošti.«

»Aaa! Daj! daj!«

Obrnila ga je parkrat v roki, ogledala znanko in zdelo se ji je vse v redu. Odprla je in počasi začela čitati, kakor otrok, ki se je jedva v prvem razredu naučil zlogosloviti. Obraz se ji je malo nakremžil ob vesti, da bo morala še nekaj časa čakati, zagledala je skozi okno in mukoma razmišljala, kakor da se hoče nečesar spomniti. Čez čas je zopet nadaljevala s čitanjem in bila je boljše volje ob zagotovilu, »da pride« in da vedno misli nanjo. To se ji je kakor žareče znamenje vtisnilo v spomin.

»Pride! Pride! Glej, tukaj piše!«

S prstom mu je kazala dotično mesto in ga je primorala, da je tudi on glasno prečital.

Zdela se je kakor oživila. Prvič po dolgem času je šla v drugi konec, v prenovljeno in pripravljeno kamrico. Prijela je Nandeta za roko in ga vedla s seboj. Vse mu je razkazala in razložila. Vse je znosila na kup; novo posteljino in perilo, prtiče in pregrinjala.

»Ah, ni lepo? Kaj ne, da bo rek, da sem bila pridna?«

Nande je hvalil vse od kraja in ji zatrjeval, da se bo Tone čudil, da bo neznansko vesel.

Dokler je bil Nande na dopustu, jo je obiskal vsak dan in to je na njo vidno blagodejno vplivalo. Postala je bolj živahna in bila večidel čisto pri pameti, tako da se je mati na tihem veselila, da bo hčer kmalu popolnoma ozdravela. Bila je to čudovita bolezen. Preteklosti se je spominjala samo nekako temno in nerazločno. Samo Toneta se je spominjala v vseh potankostih, do dneva ko jo je zapustil. Vedela je, da je šel v Ameriko in da ji od tam piše, a razporeda in vsebine njegovih pisem se ni več natančno spomnila. Le to je vedela, da zasluži veliko denarja in da ji je naznanil svoj skorajšnji pri-

hod, krog katerega so se sedaj sukale vse njene misli. Onega usodepolnega pisma, ki jo je vrglo v strašno duševno temo, ki je povzročilo v njeni ubogi glavici to strahovito razdejanie, se ni prav nič spominjala. Ona žalostna vest je porušila njen razum, predno je mogla vtisniti v njene možgane trajni sled. Za njo je Tone še vedno živel, še vedno je pričakovala njegovih pisem in ves njen življenski cilj je bil njegov prihod.

Po prejemu Nandetovega pisma je bila videti mnogo boljše. Zopet je zahtevala, da ji prinese mati prejšnja Tonetova pisma, za katere se prej ni brigala. Mati je skrbno skrla pred njo žalostno pismo, ki ga je pisal Bobekov, ker se je bala nove katastrofe. Tudi o poslanem denarju ji ni ničesar povedala. Tilka je jemala pisma in jih počasi prebirala, vendar se je zdelo, da sproti pozablja njih vsebino. Za okolico se je sedaj bolj zanimala. Začela je spoznavati ljudi in tudi materi je tu in tam že pomagala pri delu. Zdelo se je, kakor da njeno življenje datira še le z dnem, ko je zapustila bolniško posteljo. Vse kar je bilo prej, je bilo, razen Tonetove slike, pogreznjeno v sivo meglo.

loviti otroke in jih pretepati. Delavci to videč, so se postavili za otroke v bran, iz česar se je razvil pretep. Heimwehrovski trobentač Stölzl je v skupino delavcev petkrat ustrelil in smrtonovarno ranil tri delavce. Delavci so se nato zaprli v tovarno, ki so se je hoteli Heimwehrovci z naskokom polastiti, a jih je pregnal oddelek vojaštva.

Krušna borba v Avstriji. Avstrijska krščanska - socialna vlada je uvedla monopol na mlevske izdelke in je zvišala uvozno carino na žitne pridelke, da je na ta način veleposesnikom pripomogla k večjim dobičkom. (Mali posestniki itak nimajo dosti žita za prodajati.) Rezultat tega je bil, da so tudi peki hoteli zvišati ceno kruha. Kilogram kruha je stal 76 grošev. Peki so mu zaenkrat hoteli ceno zvišati na 80 grošev. Vendar so delali račun brez krčmarja, to je, brez delavskega časopisa, ki je proti tej nakani vprizorilo energično kampanjo in sicer z lepim uspehom, pri čemur je bil od vsega prebivalstva krepko podpirano. Drug za drugim so se oglašali peki po različnih dunajskih okrajih, ki so iz lastne inicijative znižali ceno kruha na 70 in celo 64 grošev. Pred temi pekarnami je bil cel dan naval ljudstva, medtem ko ostali peki niso mogli nič prodati. Radi tega so se tudi velepekarne sedaj odločile, da nastavi splošno ceno kruha na 70 grošev.

Dunajska občina še zida stanovanja. Dunajska občina začne spomladi graditi novo stanovanjsko naselbino v okraju Brigittenau. Celotna zgradba bo imela nad 2000 stanovanj, parke, dvorišča, otroške vrte itd. Pri nas stanovanja niso potrebna. Zadovoljni smo, če sami sebi lažemo, da je dovolj stanovanj in da jih najemniki dobivajo skoraj za stonj.

Discipliniran pisatelj. Znani češki romanopisec dr. Jaroslav Duryh, vojaški zdravnik v činu majorja v divizijski bolnici v Olomucu, je za 1. maj napisal za nek češki socialistični list članek z naslovom »Pravica«. Radi tega je uvedeno proti njemu od vojaške oblasti disciplinsko postopanje. Duryh je ravnokar dovršil svoj cyklus »Wallenstein«, ki bo v kratkem preveden tudi v nemščino.

Socijalni demokrati naj bi jim služili za reklamo. Fašistična vlada na Finskem preganja poleg komunistov tudi socijalne demokrate. Kljub temu bi pa še rada kazala na zunaj svoje socijalno lice in je, kakor doslej, tudi topot imenovala za delegata na predstojećem zasedanju Društva narodov v Ženevi socijalnega demokrata, profesorja Viouma. Ta pa je iz protesta proti reakcionarnemu režimu sedanje vlade imenovanje odklonil.

V Argentini, zlasti v njenem glavnem mestu Buenos Aires, je položaj prej ko slej kritičen. Vsak čas pričakujejo izbruha revolucije. Vlada je odredila obsežne varnostne odredbe in koncentrirala v luki 20 bojnih ladij. Vendar pa svojega položaja ni sigurna, ker vedno več vojaških oddelkov simpatizira z uporniki. Za vzdrževanje varnostne službe so izkrcali v mestu en pehotni polk, ki so ga pa morali drugi dan zopet poslati na ladje nazaj, ker se je izkazal nezanesljiv. Revolucionarno gibanje v Argentini ima močno socialen značaj, ker se ga zelo aktivno udeležuje delavstvo, ki je zlasti v Buenos Airesu dobro organizirano.

V Indiji pričakujejo angleške oblasti nov napad obmejnih plemen na Pešavar. Radi tega so odredile evakuacijo žensk in otrok iz Pešavarja. V Bombaju se je hotel maharadža iz Patiala vkrcati na ladjo, da se pelje v London, na konferenco indijskih knezov. Domačini so ga pa spoznali in nabrala se je velika množina ljudstva, zlasti žensk, ki so proti njemu protestirale, tako da je bil prisiljen, vkrcati se na nekem drugem kraju.

Pogajanja z Gandijem so se razbila. Iz Londona poročajo, da so se med indijsko vlado in voditeljem indijskih nacionalistov, Gandijem, pogajanja za sporazum in ukinitve boj-kota, razbila. Prilikom kongresnih

Parlament konzumentov na delu.

(Konec.)

Mednarodna zavarovalna konferenca je razpravljala v petek o mednarodnem pozavarovanju posameznih državnih zavarovalnic. Sklenila je, da stopi glede tega v ožje stike z bančnim komitejem.

V nedeljo je bilo otvoritveno športno slavlje in iluminacija na športnem prostoru Hohe Warte. Nad 30.000 ljudi je napolnilo velik prostor popolnoma in občudovalo delavsko mladino Avstrije, ki zna združiti lepo s koristnim. Štafete, lahka atletika posameznikov, nogomet, kolesomet (t. i. igra za žogo, a igralci so na kolesih), telovadba čeških D. T. E. igre in plesi avstrijskih telovadk, zabavne igre z vsemi mogočimi, a še bolj nemogočimi velopideli, zabavne štafete, jiu-jitsu, telovadba z bakljami itd. Zlasti so ugajali nastopi delavskih društev narodnih noš (Trachtenvereine) in pa seveda impozanten nastop vseh sodelujočih z gozdom praporov k pozdravnemu govoru, ki sta ga imela predsednik M. Z. Z. Väinö Tanner in pa ravnatelj angleške Vele-nakupne družbe (C. W. S.) sir Thomas Allen.

Ob mraku je bila prirejena sijajna iluminacija in ognjemeti (Feuerwerk). 28 točk se je vrstilo ena za drugo, med drugim tudi velika nakupna košara Geca, znak Mednarodne zadružne zveze, 30 m dolg slap Niagara, Zeppelin nad Dunajem itd. Tudi Dunajčani izjavljajo, da je bilo to nekaj edinstvenega. Le iz Avstrije je posetilo ta dan 7000 zadrugarjev v 12 posebnih vlakih Dunaj.

Danes dop. ob pol 10. uri je bil v slavnostno okrašeni dvorani »Konzerthaus«, na katerem visi že od četrta velika zadružna zastava, **otvorjen zadružni kongres**, 604 delegati zastopajo skoro vse države sveta. Od Argentine preko U. S. A. in Kanade skozi vso Evropo, Mongolijo, do Japonske in preko Indije do Palestine so prispeli delegati zadrugarjev na Dunaj v svoj parlament. Italija seveda ni v zvezi in tudi ne zastopana. Jugoslavijo zastopajo za Zvezo gosp. zadrug za Jugoslavijo v Ljubljani ss. Melhijor Čobal iz Zagorja in Cvetko Kristan, za Zemljoradniško centralno kreditno zadrugo v Novem Sadu (Zvezo nemških zadrug Vojvodine) pa bivši poslanec in njen predsednik dr. Stefan Kraft ter tajnik Franz Riester. Glavni zadružni savez v Beogradu ni zastopan. Sedimo koncem pete vrste med zastopniki Japonske (Keiichiro Nakao, tajnik Min. za poljedelstvo in gozdarstvo iz Tokia) in Rumunije ter Ogrske.

Kongres sta otvorila dr. Karl Renner s pozdravnim govorom in pa Väinö Tanner z otvoritvenim govorom.

Sledili so pozdravni govori častnih gostov, tako trg. ministra iz Avstrije dr. Schustera, dunajskega podžupana Emmerlinga, predstavnikov avstrijskih poljedelskih združenj zvez dr. Neudorferja in Bauchingerja, Weigla za Delavsko zbornico, Andrewa Cairusa za kanadske žitne posle iz Winnipeg, Alberta Thomasa za Mednarodni urad dela, Baumonta, zastopnika Društva narodov, prof. Strohla za Mednarodni agrarni urad v Rimu in drugih. Zanimivo je, da so mnoge države poslale zastopnike svojih ministrstev za soc. politiko ali trgovino. Po pozdravnih govorih je bila prva seja zaključena.

Zanimalo bo mnoge, da je v »Konzerthaus« poseben poštni urad, ki ima poseben poštni žig »III. Internationaler Genossenschaftskongress Wien 1930.«. To je nekaj za filateliste. Cvetko Kristan.

volitev poročajo iz vse Indije, zlasti iz notranjih pokrajin o nemirih in spopadih s policijo.

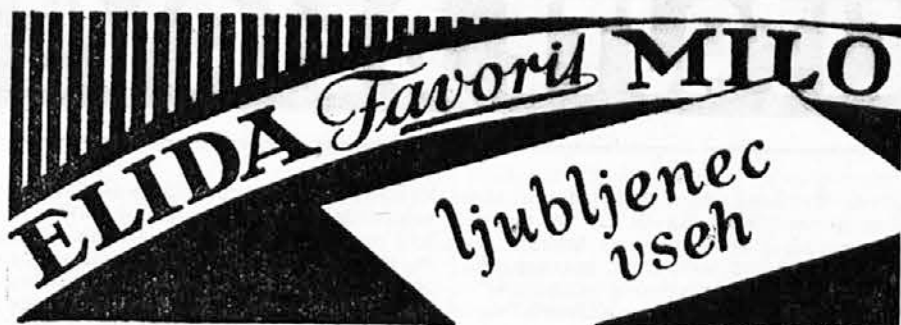
Iz francoskega Maroka poročajo o hudem boju med oddelkom tajske legije in marokanskimi vstaši. 48 francoskih vojakov je ubitih, oziroma pogrešanih, večje število pa ranjenih. Vstaši so imeli tudi velike izgube in so se umaknili v notranjost dežele.

Zaroto proti Stalinu so baje odkrili v Moskvi. G. P. U. je aretirala 20 oseb.

Posrečen polet. Francoska letalca, Costes in Belloute, sta preletela na svojem letalu iz Pariza preko Irske v New York, kjer sta bila z velikimi častmi sprejeta. Za ta polet bosta sprejela na raznih premijah, stavah in honorarjih skupno nad 2 milijona dolarjev.

Pri živem telesu se je spekla 88 letna starka J. Streit v Gross-Pöchlarnu na Niže Avstrijskem. Zvečer je postavila gorečo svečo poleg postelje in je zaspala. Od sveče se je vnela slamnica in starka je zgorela, predno je prišla pomoč.

Nesrečna ljubezen radi stanovske razlike. V Höllentalu pod Schneebergom so našli izletniki 20 letnega Eduarda Sazsa, sina bogatega tovarnarja iz Günsa na Ogrskem in 18 letno Terezijo Kalman, hčerko ne-

Oprostilna sodba v mariborskem komunističnem procesu.

Razprava je trajala dva dni in so bile zaslišane številne priče.

Razprava proti železničarjem Josipu Zupancu, bivšemu oblastnemu poslancu Andreju Čanžku, Ivanu Pšeničniku, Antonu Lekšu, Henriku Weingerlu, Filipu Reberniku in brivcu Nikoliju Novakoviču, vsi iz Studencev pri Mariboru, ki so bili osumljeni in obtoženi komunistične propagande, se je vršila minuli petek in soboto, dne 5. in 6. septembra celi dan. Kot glavna priča je nastopil 28 letni železniški kurjač Ivan Pečnik, ki je prišel k razpravi iz Zemuna, kamor je bil premeščen po 11. marcu, ko je ovadil obtožene železničarje pri pogranični policiji v Mariboru.

Ivan Pečnik je sam navedel, da je baje kot železničar stopil v službo policije, se izdal obtoženim kot komunist ter na ta način zvedel za njihove komunistične sestanke. Tudi šef kurilnice, ing. Vidic, je vedel za njegovo konfidentstvo.

Državni pravdnik gosp. Sever je nato podrobno izpraševal konfidenta Pečnika, kakšna je bila organizacija komunistov v Studencih, kjer bi naj obstojale po navedbah Pečnika, kar tri organizacije in sicer: »Rdeča pomoč«, antimilitaristična organizacija in komunistična organizacija. Na vsa tozadevna vprašanja državnega tožitelja pa priča konfident Pečnik ni vedel odgovora, ker se je izgovarjal deloma, da se za stvar ni zanimal toliko, deloma da mu niso zapuili.

Priznal pa je Ivan Pečnik, da je bil leta 1926 v Skoplju pri vojakih obsojen na tri leta robije radi zločina opasne tatvine in na eno leto policijskega nadzorstva, ker se je udeležil tatvine obleke v vojaškem skladišču.

Porazen utis je napravila izpovedba priče Pečnikovega službenega tovariša, železničarja Mencingerja, kateremu je Pečnik nekoč že po aretaciji obtoženih med vožnjo na lokomotivi pripovedoval, da ne bo več dolgo nosil črne suknje, ampak bo avanziral, ker je ovadil obtožene. Že takrat pa je pripovedoval, da starih obtožencev, med njimi tudi brivca Novakoviča sploh ne pozna in bodo ti vsled tega oproščeni, ker jih on sploh ni ovadil. Pač pa je Pečnik tudi pri razpravi priznal, da se je napram Mencingerju hvalil z bodočim avanzmajem radi ovadbe obtoženih železničarjev.

Kaj pravi policija?

Zaslišana je bila cela vrsta policijskih uradnikov s kolodvora, ki so zanimali, da bi bil kateri obtoženec pri zaslišanju tepen, pač pa so bili uklenjeni, da ne bi utekli ali pa izvršili kak atentat. Obtoženi Zupanc pa se je še skliceval na to, da je tisti dan zadnjič jedel opoldne in da tudi naslednji dan pri policiji na kolodvoru ni dobil nikake hrane. Vodja policijskih zaporov priča Pavšič je potrdil, da se je obtoženi Zupanc takoj pritoževal radi pretepanja na kolodvoru in tudi preiskovalni sodnik dr. Travner je to izpovedal.

Mestna policija o Pečniku.

Predsednik senata sod. sv. g. Lenart je pričital poročilo mestne policije v Mariboru, glasom katerega ni bilo pri policiji ničesar znano o dozdnevni načrti obtožencev na vlak pri Trbovljah, bogatega trgovca v Ljubljani, ali o orožju »Orjune« v Hotinji vasi, Pečnik pa ni na dobrem glasu, je lahkomišeln in nezanesljiv, ter je vzeti njegove izjave z rezervo.

Šef kurilnice ing. Vidic o Pečniku.

Ivan Pečnik je bil uslužben doslej v mariborski kurilnici, koje šef je ing. Vidic.

kega čevljarja, ustreljena. Izvršila sta samomor, ker so bili njuni starši radi prevelike razlike njunega socialnega položaja nasprotni njuni zvezi.

Smrtonovarna turiztika. V poletnem času se vedno slisi o številnih nesrečah v gorah, kjer se lahkomišeln in preveč podjetni turisti upajo predaleč na nevarnih mestih. Prošli teden so se na Tirolskem na različnih krajih ubili 4 turisti, v italijanskih Dolomitih eden, eden na Vorarlberškem, eden pa v Visokih Turah. Turistovski sport je zdrav in eden najlepših, ali ni pri tem treba plaziti na skrajno nevarna mesta za nepotrebnimi rekordi.

Ljubljana.

Misijski kongres se je vršil te dni v Ljubljani. Imenuje se ta kongres VII. mednarodni misijski kongres. Kongresa so se udeležili domači in tuji cerkveni dostojan-

Tudi ta je kot priča izjavil, da je bil Pečnik sicer jugoslovanski nacionalist, a sicer navnež. O predkazni Ivana Pečnika radi tatvine pa mu do zadnjega časa ni bilo ničesar znanega.

Na vprašanje zagovornika dr. Reismana, če bi železniška uprava Pečnika odpustila, ako bi zvedela, da je bil kaznovan radi zločina tatvine v vojaški službi na škodo državnega premoženja, je priča ing. Vidic izjavil, da po njegovem mnenju Ivan Pečnik ne bi bil odpušen. Bramitelj dr. Reisman pa je k temu pripomnil, da se mu to zdi absolutno neverjetno.

Zaslišani so bili tudi številni bivši voditelji raznih političnih strank v Mariboru, kot dr. Pivko, Vekoslav Spindler, dr. Jerovšek, dr. Leskovar, dr. Strmšek, Josip Petejan, Viktor Grčar itd., ki so deloma ugotavljali, da se obtoženi Andrej Čanžek tako v mariborskem občinskem svetu, kot v oblastni skupščini ni nikdar obnašal destruktivno. Ivan Pšeničnik pa je imel svojega sina pri Sokolu, sam se je udeleževal od leta 1924 naprej pri samostojni demokratski stranki, v Ciril-Metodovi družbi in podobno.

Oprostilna sodba.

Razprava je trajala v soboto do 18. ure, ko je prišel s svojim govorom državni tožitelj, ki je v stvarnih izjavah dokazoval upravičenost obtožbe.

Nato je v nad 2 urnem govoru branitelj dr. Reisman dokazoval popolno neverjetnost pričevanja konfidenta Ivana Pečnika, ki se je hotel s svojo fantastično, izmišljeno ovadbo le dokopati do lepe nagrade in boljše službe, medtem ko bi moral praviloma radi svoje nečastne predkazni zbog tatvine na škodo države že davno oditi iz državne službe. Ker je vedel, da bo železniška uprava prej ali slej zvedela za to kazen, se je pač hotel poprej proslaviti s kakšnim velikim činom v korist države. Tudi šef kolodvorske policije gospod Stanic je kot priča izpovedal, da je hotel prvotno Pečnikovo konfidentstvo v ovadbi zamolčati, a Pečnik je baje sam zahteval, da se ga navede kot ovaditelja in pričo, češ da bo potem prošil za premestitev iz Maribora. To pa najbolj označuje pravo ozadije in namen Pečnikove ovadbe.

Tudi na številnih drugih protislovnih zaslišanjih prič s kolodvorske policije in Pečnikovih izpovedb je zagovornik dokazoval, da je z objektivnimi podatki dokazana neresničnost Pečnikove ovadbe, ki je med drugim trdil, da je bil na nekem komunističnem sestanku z obtoženimi tudi železničar Ivan Spolenak, kateri se je dejansko nahajal celo leto 1929 že v zaporih radi komunizma.

Po daljšem posvetovanju je predsednik senata gosp. svetnik Lenart razglasil

sodbo,

s katero se obtoženi oproščajo tožbe, ker sodišče ni moglo verjeti priči Ivanu Pečniku in tudi ne uradnikom kolodvorske policije. V avditoriju je izzvala oprostilna sodba veliko zadoščenje in to pri vseh navzočih, brez razlike prepričanja.

Obtoženi železničarji so večinoma očetje številnih rodbin in že od dneva aretacije, t. j. 11. marca odpušeni iz službe. Upati je, da bo tudi železniška uprava čimprej popravila krivico, ki se je zgodila oproščenim železničarjem s Pečnikovo ovadbo ter jim zopet omogočila vzdrževanje rodbin z popolnim sprejetjem v službo.

stveniki (dr. Pellegrinetti, dr. Bauer, dr. Tomazič, dr. Nyardi, dr. Rožman). Pozdravile so s svojo navzočnostjo ta kongres politične in občinske oblasti ter konzularni zastopniki. Zastopniki so bili tudi z Japonske, iz Nemčije, Poljske, Belgije in Švice. Kongres ima tudi političen pomen, ker so govorili na kongresu o različnih — seveda — misijskih problemih v Vzhodni Aziji, o misijonstvu in civilizaciji, o Južni Ameriki, o krščanstvu in budizmu itd. — Morda še izpregovorimo o kongresu.

Maribor.

Novi finančni viri mariborske mestne občine. — Užitina se bo vendar le uvedla. Mi smo se v zadnjem času ponovno s predležim vprašanjem bavili, pa se nam zdi, da še premalo; zato se danes, ko še ni prepozno, zopet vračamo k temu predmetu. — Mariborski občinski svet bo, glasom časopisnih vesti, imel v kratkem redno sejo, v kateri se ima definitivno odločiti, da li se

ČITAJTE „DELAVSKE POLITIKO“

NAROČA SE
MARIBOR
POŠTNI PREDAL 22

uvede v Mariboru že dolgo nameravana užitnina, to se pravi, da li naj se mesto Maribor ogradi s tako zvanim kitajskim zidom v obliki užitninske črte, kakršne so, v stari Avstriji, imela samo glavna mesta, ali ne. Čimbolj se namreč približujemo času, ko bi imela občinska uprava po statutu predložiti proračun za prihodnje leto, tem večja skrb in nervoznost vladata na mestnem magistratu. Kajti z davčno reformo in še s posebnimi določbami od strani centralne vlade, je mestna občina silno prizadeta v svojih rednih davčnih virih. Alkoholne doklade oz. naklade so znižane, maksimirane. Pri tem je občina zgubila lep del dohodkov. Toda največji udarec je mestnim financam zadal z določbo, po kateri ne smejo od novega leta dalje mestne občine več pobirati tako zvane gostaščine — najemniški novčič ali kakor se je isti izvirno imenoval: »Zinsheller«. Ta davek, ki je v zadnjih letih avanziral od »Zinshellerjev«, na težke dinarje, je tvoril za mestno občino tako rekoč levji del dohodkov — nekaj nad tri milijone Din. Potem pride redni povisek izdatkov, ker se mesto vendar le kolikor toliko razvija. Končno pa je treba omeniti, da se je z odvzetjem virov ob enem naložilo mestni občini nova bremena. n. pr. z vzdrževanjem policije in drugo. Na ta način postane mahoma mestno gospodarstvo deficitno za približno 40 odstotkov rednega proračuna, najmanj pa za kakih 6 milijonov Din. Pričakovati pa je, da se bo ta primanjkljaj v prihodnjih letih še zvišal. Pri vsem tem pa gre samo za izdatke za redno upravo, ne da bi mestna občina kakoli novega ustvarila, kar bi pravzaprav morala. Z ozirom na gori navedene fakte mora tedaj mestna občina iskati novih virov, ker mestna občina ima svoje dolžnosti, ki jih mora vršiti, kakor jih sicer vršijo večje mestne občine kulturnih držav, samo še v večji meri. Do tukaj smo enega mnenja z gospodo, ki danes načeluje mestni upravi. Toda naša pota pa gredo narazen glede novih virov. Gospoda od večine se je zagledala v en vir, ki naj bo za njo naravnost univerzalen, iz katerega se naj v bodoče krije vse deficite, ne glede na njih velikost. To je namreč užitnina, ki je Maribor dosedaj ni poznal, ker ni bil nikoli deželno glavno mesto. Da je uvedba te davščine danes neumestna, ko so jo drugod odpravili, smo že dovolj utemeljili. Ob enem smo pa tudi povedali, kje in na kateri način se naj najde nov nadomestni vir. Ni treba prihajati z jalovim izgovorom, češ, vlada nam ne dovoli pobiranja občinske doklade na dohodninski davek, kajti če je vlada ukinila gostaščino kot nesocialen davek, potem ne bo mogla pristati na užitnino, ki je še mnogo bolj nesocialen ter naravnost staroveški davek. Vlada pa menda ne bo želela bankrota mestnim občinam. Naklada (progresivna) na direktne davke je najbolj pravična ter ob enem najlažje izvedljiva, in ni zvezana s tako strašnim aparatom kot je potreben za pobiranje užitnine.

Rekli smo, da je gostaščina nesocialen davek, toda še vedno je bil ta davek mnogo bolj znošen kot pa n. pr. užitnina. In končno pa je ironija v tem, da gostaščina pravzaprav za najemnika sploh ne bo odpravljena, kvečjemu po svoji obliki. Odpravljena bo ista samo za mestno občino kot njen dohodek, ampak najemnik ne bo od tega niti prebete pare profitiral, ker bo hišni posestnik gostaščino kratkoma k redni najemnini pribil in bo v bodoče od tega imel dobiček on in pa država, ki bo en del iste prejemale v obliki davka. Ker pa je treba občini ta vir nadomestiti, bo tedaj ona uvedla nov davek v obliki užitnine, ki ga bo moral ravno isti najemnik plačati, ki plačuje gostaščino. Najemnik torej ne bo razbremenjen, marveč na novo obremenjen. K gostaščini, ki jo bo od sedaj plačeval v obliki zvišane najemnine, se mu bo naložilo novo breme v obliki užitnine, ki bo še mnogo večje kot je gostaščina. Poleg tega bo moral najemnik še posebej prispevati za vzdrževanje užitninsko-davčnega aparata v iznosu najmanj 1.5 milijona Din. — To so perspektive bližje bodočnosti velike večine mariborskega prebivalstva, ako ne bodo merodajni v zadnjem trenutku od svoje nakane odstopili. Maribor je že sedaj eno najdražjih mest v državi, med tem ko je zaslužek tako delavcev kot javnih nameščenecv mnogo manjši kot v drugih krajih. — Zatorej, gospodje, še enkrat, pomislite, kaj delate!

Dobra hrana v Javni kuhinji na Slomškovem trgu 6: v A-razredu opoldne in zvečer Din 8.30, v B-razredu Din 12.30, v C-razredu Din 14.30. Priglašajte se!

„Priatelj prirode“.

Zlet na Vrh. Vaš urednik se je premalo učil zemljepisja. Pisal sem zadnjič, da napravijo Prijatelji Prirode zlet na Vrh. Urednik je pa napisal besedo Vrh kar z malo črko. Zato mu danes povem, da je staro zgodovinsko ime Sv. Treh kraljev nad Vrhniko res Vrh. Kako naj bi ta hrib imenovali drugače takrat, ko še ni bilo cerkve na njem. To si dobro zapomnite tam v uredništvu, da ne boste napravljali zmed. Torej na Vrh pojdmo. Sicer je glede na ta zlet že več struj. Eni hočejo »plezati« na hrib z desne, eni z leve strani. A tudi taki so, ki hočejo prodirati na fronti kar naravnost. Te struje pa niso nevarne, ker imajo vse enak cilj. Imamo pa še druge

vrste strujarjev, ki delajo stvarno opozicijo. Pravijo namreč, da normalen človek ni kos takim ogromnim naporom v enem dnevu, pa dostavljajo, pod hrib pojdmo, tam nekoliko poležimo, pa se zopet vrnemo domov k mamici. Tak opozicionalec je naš kuhar. Kar ne gre mu v glavo, da bi moral tavati tako

daleč, ker ni konj in še govedo ne, ampak resen mož, ki hoče očuvati svoje telesne sile. Najhujši opozicionalec pa pravi, da je Vrh navadna krtina. Ej, ne bomo se ozirali na opozicije! Pojdmo; po kateri poti, to je le taktičnega pomena. Nekoliko kompromisa, nekoliko diktature, pa pojde!

MALA NAZNANILA.

Elektrotehnična delavnica PRATTES & TRABI,

Maribor, Vodnikov trg št. 3.

Popravlja vse vrste električnih strojev in aparatov, novo ovijanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulantna postrežba, zmerne cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamo-strojev.

Poceni ure, zlatnino in srebrnino ter vsa v to stroko spadajoča popravlja pri

Albertu Eccarius

urar, Maribor, Slomškov trg 5

D. ROSINA

Maribor, Vetrinjska ulica 26

nudi najugodnejše nogavice, rokavice, čevlje, razne drobnine, vrvi, špago, papir, šolske potrebnosti parfumerijo, košare, igrače i. t. d.

Vulkaniziranje

Gumiji za avtomobile, kolesa, snežne čevlje, galoše itd. se sprejemajo v popravilo po solidnih cenah.

PETELI, Maribor, Glavni trg 4.

Gramofone in šivalne stroje vseh vrst popravlja najceneje meh. del.

Justin Gustinčič

Maribor, Tattenbachova ulica št. 14

Velika zaloga gramofonov in plošč znamke »Columbia« in več drugih znamk.

LIPUŠ IGNAZ

mehanična delavnica za šivalne stroje in kolesa izdelava prvovrstna po najnižjih cenah.

MARIBOR, KOROŠKA CESTA 90.

zastoni

Vsi letni naročniki dobe 14 karatno originalno ameriško

zlato nalivno pero

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled »Radio« wel. Naroča se Administration der »Radio« wel. Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

V tekstilnem bazarju

Vetrinjska ulica št. 15 Maribor

se dobi pristno angleško sukno za obleke, plašče, svilo, platno itd. po najnižjih cenah. -- Oglejte si izložbe.

ČITAJTE!

novi izišlo, socialno dramo Rudolfa Golouha

KRIZA.

Naroča se pri upravi »Delavske Politike« v Mariboru, Ruška cesta 5. Vsaka naša knjižnica, vsak naš čitatelj mora naročiti to našo najboljšo socialno dramo.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon štev. 2324.

TIVAR OBLEKE

za gospode	od Din 240.— do 790.—
za dečke, od 11 do 16 let	od Din 200.— do 420.—
za otroke od 3 do 10 let	od Din 110.— do 160.—
zimske suknje	od Din 300.— do 750.—
hlače	od Din 89.— do 150.—

Prost ogled — ne da bi se sililo k nakupu!

Samoprodaje v vseh večjih krajih!

Prodajalne v Mariboru:

Jakob Lah
Glavni trg 2

H. J. Turad
Aleksandrova c. 7

Ob pričetku šole.

Najcenejši in najboljši vir za nakupovanje vseh potrebščin. Otroške nogavice od Din 5.— navz. Moške nogavice od Din 5.— navz., damske nogavice od Din 7.— svilene po Din 12.—, prvovrstne flornogavice od Din 17.— navzgor. Čipke vezene m od Din 1.— navz. Šolski nahrbtniki od Din 15.— navzgor, šolske torbice (mape) iz prvovrstnega usnatega platna Din 35.—, šolske mape iz prvovrstnega usnja Din 60.—, puščice po Din 3-50 navz. šolske majice iz čiste volne od Din 48.— naprej. Obleke pletene lastnega izdelka od Din 100 naprej. Vse vrste sukanca, prece, igelj, gumbov in druge potrebščine po brezkonkurenčnih cenah.

EKSSPORTNA HIŠA „LUNA“
MARIBOR, ALEKSANDROVA CESTA 19

PRISTOPAITE K ZADRUGI

„DELAVSKI DOM“

Nalagajte svoje prihranke

**v Štajerski hranilnici in posojilnici
v Mariboru, Rotovski trg štev. 6.**

**Posojila dajemo po
ugodnih pogojih!**

Vloge obrestujemo po 7%
proti trimesečni odpovedi.

